

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer : szerdán este és szombaton este. Készenlétek nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, art.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Égész évre . . . 5 ft — kr. Félévre 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttör sorokat 50 kr. Többesüri hirdetéseknek engedmény
--	---	---	---	---

Az ünnepek előtt.

A szociáldemokratáknak nem kell a millenium. Május elsején bár ünnepelni fognak és tüntetni, de nem a mult által lelkesítve, nem is a jelen dicsőségeért, hanem a jövő társadalomért, a szociális állam ideája mellett. A millenium a nemzeti érzések kegyeletes ünnepe, a kiállítás a nagyvállalkozók s a tőke csillogása lesz. Egyik sem kell nekik; amattól idegenek, ez ellen lángoló gyűlölettel égnek; az az idegen kufár szellem, mely e földön élni alig engedi, a haza szeretetére nem igen taníthatja, s a tudat, hogy munkájuk hasznából nekik a legkisebb rész jut: tüntetésre készítet ők. Nem a kenyéririgység a mi ezt a mozgalmat szüli, nem is éhes emberek kiáltozása csupán — hanem a sors gunya és nyomorúsága, a tarthatatlan helyzet által kisajtolt szellemmozgalom, mely lehet téves, de megokolt. Ma még csak munkaköveteléssel, vörös zászlókkal, Lasalle-kalappal s véresszájú beszédekkel — később tettekkel, talán a kommiun rémeivel fog tüntetni.

Nem ezeket az embereket okozzuk. A felelősség azt a rendszert éri, mely nálunk is megteremtette e helyzetet s fejleszté még az alföld buja termő földjén is a szociális eszméket; azt a rendszert, mely hovatovább kiszípolozza s tönkreteszti anyagilag a munkást, kiszolgáltatja a tőke önkényének a földmivest s emellett megakarja fosztani attól az erkölcsi féktől, mely elkeseredésében mérsékelné s jogos önvédelmét helyes utra terelné. Ez az oka, hogy nincs kedvünk az ország boldog állapota felett liberális kankántáncot járn.

Kegyelettől adózunk 1000 éves multunk emlékének, meg is ünnepeljük hazafias keresztény szellemenben, de nem engedjük szó nélkül, hogy a hazafias fellendülés nyilvánulásait az általános megelégedés jeléül tüntessék fel. Ez hazugság, ilyen nincs! A vallási türelem feldulva, a társadalmi élet a visszavonásoknak martalékánl dova, a politikai erkölcsök a választók, a közigazgatási hivatalnokok és képviselők között minden kritikán alul vannak! Az ipari fellendülés mellett látjuk a humbergot, s a tőkepenészek uralma mellett a nép folytonos szegényedését.

S ennek az istenverte munkásképnek keserősége, a gazdaember fokozódó sze-

gényedése szocialistákka tesz minket is — nem vörösökké, hanem keresztényekké. Csordul a kehely, fordul a koczka: a mai utirányban soká nem haladhatunk. Természeti törvény, hogy egy irányzat tultengése az ellentétes erőket fölszínre hozza s a kettő élet-halál küzdelemre kel. A kapitalizmus fényének, s tultengésének idejében a szociáldemokraczia mindinkább erőre kap, s szervezett hadjáratot indít a fennálló társadalmi viszonyok ellen. Ezt van hivatva megakadályozni a keresztény szocializmus. Nem akarunk földosztást, nem a magán vagyon eltörlését; a vörös szocialistáknak hagyjuk az állami kényszermunka megosztást, a kereskedelem és ipar államosítását, de követeljük, hogy a munka és a tőke között megbilent egyensúly törvényes s okszerű intézkedések alapján visszaállítsassék. Rajta leszünk, hogy ne a tőke s az azzal üzött spekuláció, hanem a produktív munka gyümölcsözőzék első sorban, hogy a tőke ne vethesse magát a szegény osztályra, (ez alatt nemcsak a munkás és kisgazda népet, hanem a szellemi munka után élő középosztályt is értjük, melynek anyagi érdeke amazokéval hasonlóan váltakozik) s szoríthassa a munkát, s terményeit kedve szerint.

Nem csupán általános frázisokban beszélünk. A néppárt 5—11 program-pontjában ki vannak fejtve irányelveink, szociál-politikánk főbb követelményei. Ezt tessék átolvasni és ítéletet mondani — de ne liberális jelszavakkal. A szociáldemokratizmus és antiszemizmus vádjainak ideje lejárt. Gimpli az, a ki hisz nekik. Nem új társadalmi rendet, hanem a jelennek méltányos rendezését kívánjuk, mely védje a gyengét az erősebb tulkapásaival szemben. A kis emberek védelme nem zsidó hajsza, bár néppárti programpon; nem antiszemita, annál kevésbbé felekezeti. A mit ma az antiszemizmus gyűjtő fogalma alá foglalnak, az a tőke összeütközése a munkával és termelével. A mozgalom hasonló lenne, ha annak birtokosai és sajtóügyi képviselői kilencztedrészben nem volnának zsidók. Annak a nemzetgazdasági és politikai antiszemizmusnak, melynek gyenge jelei nálunk mutatkoznak, legfeljebb annyiban van vallásos jellege, a mennyiben a keresztény morál alapelveit kívánja érvényesíteni e téren is, a mennyiben tanítja, hogy a

nagyobb raffineria nem ok a nép együgyűségének kijátszására, s hogy a szabad verseny nem jogczim a kisiparos és kistermelő igazságtalan elnyomására. Föltétlen gazdálkodási szabadság: egyenlő egyesek aránytalan meggazdagodásával, s milliók kiszípolozásával. Az a politika, mely az érvényülés lehetőségét tüzi ki minden tehetségre, tehát a kisemberekre nézve is: nem vallásügyi, hanem közgazdasági. Ma a tisztizmus vallásos alapon nem létezik. Legfeljebb papjaink tanítják, hogy Krisztus eljövetelel a zsidóság világhivatala s jogosultsága megszűnt. No de ez a bibliai előadás nem árt sem a milleniumi kiállítóknak, sem a budapesti börze spekulánsainak. Pásztovai.

BELFÖLD.

Néppárti gyűlések. Holnap, vasárnap, két impozáns gyűlésen fog megszólalni a néppárt. Nagykanizsa és Érsekújvár a választópolgárok ezreit fogják látni, kik elvannak határozva szembeszállni a liberális iránynyal és a kormányhatalommal. A milleniumot méltóan ünnepli meg a néppárt: iparkodik megvetni az alapját egy keresztény szellemű s a nép jólétét szem előtt tartó újabb évezrednek. Vezetői nem ismerik sem a félelmet, sem a fíradtságot; sorba fogják járn az ország minden részét, hogy hitet, reményt és bizodalmat hintsenek a szívekbe. A holnapi gyűléseken kívül legközelebb Csongrádon lesz nagy politikai népgyűlés és pedig április 26-án a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: gr. Zichy Nándor. 2. A néppárt és az „újrend“. Tartja: Moínár János komáromi apát-plebános. 3. A néppárt és a közgazdaság. Tartja: dr. Bakonyi Elek, székesfővárosi ügyvéd. 4. „Isten hozott.“ Költemény. Irta és szavalja: Csapó János. 5. A néppárt zászlaja, elvei. Tartja: Kálmán Károly soóskuti plebános. 6. Elnöki zárszó.

Az anyagi haladásról. Vasary Kólos hercegprímás nagyhatalú beszédet tartott a Szent-István-társulat ápril 16-iki közgyűlésén. Rámutatott, hogy ámbár korunkban szükséges az anyagi haladás, meg a tudományok fejlesztése, veszélyeket is rejt magában, mert kiélégíthetlen vágyakat kelt. A társadalom egyensulya csak a szív és lélek összhangzó képzésén nyugodhat. Az isten és a haza iránti kötelességeknek elválaszthatatlannal keil össze-

Mai lapunk 8 oldal.

olvadnia. A gyűlésen beszédet tartottak még Esterházy Miklós Móricz gróf és Kisfaludi A. Béla alelnök. Zichy Nándor gróftól betegsége tartotta vissza a megjelenéstől.

— A delegációkat májra végére fogják összehívni. Az idén a delegációk Budapesten ülésnek.

— Agliardi nunczius Rómába utazott s az egész milleniumi ünnepségek alatt távol tartja magát a szentszéki diplomáciai képviselésétől. Röviden: Agliardi nem jön el a milleniumra, az ünnepségek befejeztével azonban ismét átveszi a Vatikán bécsi nunciaturájának vezetését.

— Zajos megyegyűlés. Baranya vármegyében — írja levelezőnk — e hó 13-án tartották az évnegyedes közgyűlést. Jeles pedig ezen közgyűlés arról az iszonyu viharról, mely néhány igazságszerető papot vala onnan kisöprizendő. Ott tört ki egész erővel, midőn Kardos főispán báró Fejérváry miniszter védelmére kelvén, az egybegyűlt hivatalos apparatus timentő eljennel adózott az „ártatlanul meghurcolt” miniszternek s Vajay képviselő közbeiktált: „Csélédeljen ez a főgyűlés rögtön követelte Vajaynak széksértés címén való megbüntetését, de nem tettenye azokkal szemben, kik alig jellemezhető dühvel rontottak Vajaynak éke-sebbnél-ékeesebb jelzőkkel. Megismétlődött a vihar, midőn Szily alispán ismert viselt dolgait szellőztették, kit Vajay vármegyés-tül együtt leplezett az ország színe előtt a képviselőházban. Nagy műlekedéssel bizalmat szavaztak a hivatalosak az alispán urnak, miután bizonyos — a „Pécsi napló” szerint — „fényes multu” plebánus Vajayt erkölcsi oktatásban részesítette. A „derék pap” (ugyancsak a „P.N.”-ből) nevét elhallgatjuk. Hogy Vajay képviselőnek ép az ezen gyűlésben tárgyalandó soproni átirat-féle szólásszabadság megkorlátozását kellett tapasztalnia saját részéről, nem pedig bizonyos a rekedség kiabáló jegyzőcskék részéről, igen szomorú jelenség. Különben a soproni átirat csak tudomásul vétetett.

Közigazgatási tisztviselők biographiája.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Oda benn talán még nem is tudnak e címéről? Ide kinn már a verebek is csiripelik: biographia, életrajz — a közigazgatási tisztviselőkről.

„Risum teneatis” — „nevessetek”! Szer-

kesztő ur talán mindezek után is komoly marad. Jól teszi! En is követem a példáját, mert hiszen vandál még csak az úgy, s ki tudja, mit fog szólni? Talán csak nem egy kis egeret?

Egy életrevaló eszme támadt egy kolozsvári ur fejében, — nem győzöm a XIV. század e praktikus találmányát: „öt kellőleg magas-talni, — s ez eszmét már végére is akarja hajtani.

Irt ugyanis a közigazgatási tisztviselőkhöz, hogy életrajzát küldje be ki-ki hozzá, mert egy munkát szeretne közebeosztani, a melyben mindenki megtalálhatná Magyarország összes közigazgatási tisztviselőinek életrajzát.

Ime, mily szép munka kerül sajtó alá, s remélhetőleg talán még a millenium évében el is fogja hagyni a sajtót! En már nem tudok aludni, annyira szeretném látni e munkát; mi-óta többen beszéltek róla, azóta éjszakáim álmatlanul mulnak el, mindig csak arra gondolok, mint fogom én élvezni a XIX. század e hézag-pótló, és korszakalkotó művét.

Elő is akartam fizetni rá, hogy én legyek a listán az első, mert hát én már rég terveztem egy ily könyv összeállítását, előre láttam azonban, hogy az én fejszém ily óriási csomós fában benn törött volna, mert amit én tudok, az még mind kevés, bár „élő lexiconnak” is neveznek, hanem a mit a tisztviselő urak tudnak magukról, az lenne az igazi anyag, melyet nekem azonban be nem küldötték volna; ezért méltányolom a fáradságot, s elismerésül elsőnek akartam előfizetni, de még korán van, mert csak most írják össze.

A méhek elhagyták már a kast, s a fák virágai körül zümmögnek. A kolozsvári ur is kibocsajtotta méheit széles ez országba, már eddig keresgélnek, s talán zümmögnek is — a mult virágai körül. Szeretnék én nem minden, de mégis sok tisztviselő szobájában lenni, midőn a dicső életrajzot megírják. Nem tudom, hány helyet találnék, hol a fejet nem vakarnák meg — egyes kérdések körülírásánál vagy éppen elhagyásánál?

Epen ezert nem kaptam e nagy vállalatba, mert a fejkvarás folytán nagyon sok konkoly hullhatott volna bele, a melyért a lapok engem elporoltak volna. Beállók inkább napzámosnak, s fogok rostálni. Tartson velem Szerkesztő ur is, bár előre is kikérem türelmét, mert alighanem kevés tiszta buzát küldhetünk örölni.

Csak egy kettőt nézzünk: a sikasztások-ról, a fegyelmi vizsgálatról, azt hiszi Szerkesztő ur — lesz benne szó? Szó sincs róla. Ezt nekünk kell felfűzőznünk, s a lapoknak átadni.

Ott áll a törvényház udvarának oszlopos erkélyén — ily módon különleg is kiemelve — a megcsúfolt, leköpködött, a megostorozott, arczul csapkodott Jézus Krisztus, vörösbáronny gúnykötésben, öszekötözött kezeiben zöld nádvesszővel, a királyság gyujjelvényével. S míg a patakzó víz barázdákat jelöl homlokán és arczán, a megkínzott vértanú szeméit égre emeli. Jobbra Jézustól (a nézőnek balról) Pilátus a dühöngő nép felé fordulva, két kezével pedig Jézusra mutatva mondja, a szinte halni véljük szavát: „Imhol az ember”. S mialatt szemünk — a fölhívásnak mintegy engedelmességre — a főalakhöz tapad, mi is önkénytelenül ismétljük Pilátus szavait, de a gondolatnak vajmi jelentékeny módosításával. „Imhol az Istenember”: ez az a gondolat, mely ellenállhatatlan erővel föltámad minden szemlélő lelkében. Egyetlen mondatban így fejezi ki a nőző az egész műalkotásnak végtelen eszmei tartalmát. „Imhol az Istenember”, mondja még az együgyű szemlélő is, ki nem szokott ahhoz, hogy érzelmeinek fogalmakban adjon kifejezést. Mert a szenvedésben fontoság alak oly mély benyomást tesz a kezdetleges szellemre is, hogy mintogy szárnyat adva gondolatának, megoldja nyelvét s vallásos áhitattól elragadtatva mondania kell: „Imhol az Istenember”. Egyben megvilágosodik előtte az egész műalkotás tartalma: az ember, ki megistenül, az Isten, ki ember alakját öltötte. Két szélsőség osz-dalatos egységben; a földi és égi, az ember és isteni bámulandó összhangban egybeforasztra. A mi egymást ki-szární látezik s a miről a köznapi harciba merülve azt hisszük, hogy egymással örök harczra van kárthatva; az emberi és isteni elemet itt teljes egyezményben mutatja az ihletett művész eszete. Föltáru előtűnik a keresztény hit legmélyebb tartalma, és megérténi véljük a vallás my-tériumát, az Istenember eszméjét.

Voltaképen a mit a főalak kifejezésére juttat, csak azt hirdeti a kép minden részletében. Az alapeszme: az

Hát aztán az iskolákról írottak mind igazak lesznek? Oh, hogy fogunk mi itt halászni csak aztól, ha az, hogy a hálónk el talán merül.

Kapóra jön e könyv, legalább ok maguk állítják a világ szemé elé azt a különbséget, mely van a felekezeti és állami anyakönyvve-zetők kvalifikációja között. Ekkor aztán igazán: „Risum teneatis!”

Concavio.

Holdházy János.

A győri káptalan-dombról pénteken dél-után kísérték az örök nyugalom helyére Holdházy Jánost, ki az ország őszinte részvéte mellett költözött el az élők sorából. Temetése impozáns vala: az egész város meg-jelent megadni utolsó útján a végzettségéget.

József főherczeg családját, mely fájdal-mas részvéttel gyászolja a hozzá oly közel álló és oly nagyra becsült halottat, Libits Adolf kir. tanácsos jószágkormányzó képviselte. A gyászolók sorában volt az elhunytak jóba-rátja, dr. Steiner Filöp megyéspüspökünk is. A beszentelést Zalka János győri megyés-püspök, a gyászszertartást Kókás János apátkanonok végezte.

A boldogult, mint hozzátartozóitól érte-sültünk, egész az utolsó pillanatig remélte fel-gyógyulását. Mikor Bécsben, az operáció után a tanárok megállapították, hogy bajor orvosol-hatatlan, a család elhívatta Győrbe Holdházy bizal-mas emberét, dr. Major sz.-fejérvári főorvost. Neki azonban már nem volt más feladata, mint a háziórvosral, dr. Argyayval együtt enyhíteni a súlyos beteg kínjait és fentartani lelkeben a felgyógyulás reményét. Hogy ez többszörös lá-togatása alatt mennyire sikerült, mutatja azon körülmény, hogy Holdházy még a halála előtti napon is külföldi utról beszélgetett, nem sejt-vén a halált ajtaja előtt.

„Holdházy halála nagy veszteség a kle-rusra” — írták kivétel nélkül a lapok. E mon-dás valódi értékét azonban csak azok tudják mérlegelni, kik személyes ösmerői valának az elköltözöttnek. Átértvén a kor szellemét és az ország politikai viszonyait: Holdházy János

TÁRCSA.

Ecce homo.

— Munkácsy Mihály legújabb festménye. —

Munkácsy Mihály a napokban mutatta be Páris-ban „Ecce homo” című nagyszabású festményét, melyet előszörben Budapesten fog kiállítani. Simkó József, a jeles műkritikus következtében számol be a festményről:

A főeségnek és benső vallásosságának édes gyönyöre kell, hogy áthassa mindenkinek szívét, lelkét, a kik szem-ben állanak Munkácsy Mihály Ecce homo-jával. Mindaz, a mi Munkácsy művészetében megragadó, e képbén egye-sülni látszik, hogy a mestert alkotó erejének tetőpontján mutassa. A tárgy magasosságával csak egy versenyez: a keresztívítelnék életelelvensége; úgy, hogy nem tudjuk, vajjon a főeségnek hódoljunk-e, mely a központi alakból sugárzik, a vagy azon rendkívüli gazdagságnak és válto-zatoságnak, mely a mű részleteiben kedélyünket és érze-keinket lebilincseli és varázslatba ejti. Fenség és gazdaság, eszményi és valóságos elem oly módon egyesülnek e mű-ben, miszerint éreznünk kell, hogy itt egy hatalmas mű-vészelve, átküzdeve az emberlétnék nagy benső ellenmon-dásait, végül megleri mély és magasztos benső összhangját minden létezőknek.

A mi ellentmondás rejlik az ember szívében: alantas földi indulat és fontoság istentudat, azt gazdag árnya-lásban és fokozatokban, majd megkapó ellentétekben tárja elénk Munkácsy műve. Egy érzelme- és indulat-tenger ez a kép, mely fölveri bennünk az ellentétek háborgását, de végső elemzésben mégis csak megnyug-tatja szívünket, fölemelvén bennünket az Istenésg gondolatához. Mert bármily szélsőséges kedélyelemek tom-boljanak a sokadalomban, az egész kép fölött mégis magasztos fölényével uralkodik az Istenember alakja,

emberinek és istennek egysége oly világosan, oly ékes-sző-lően emelkedik ki az egész műből, hogy ez az alkotás első sorban éppen egységes voltával ragadja meg a mű-bírálot. A mi a sokadalomban mintegy széjeljarkva, ár-nyalatokra bontva jelentkezik: az egybefoglalva Jézus alakjában ölt testet, viszont, a mi benne egység-b-n lát-ható, azt alkotó elemre szedve, a gazdag csoportozatok fényes változatokban tükrözik. És ez az egység hatás annál meglepőbb, mert a főalak nem áll a képek érzi-ki közepén: mégis a művészi varázslat folytán mindenki a vászonnak (a nézőtől) jobb oldalára eső erkélyt, illetve az ott álló Jézus alakját látja a festmény közepének. E hatást nagyban előmozdítja a mesteri megvilágítás. E fényfolyam egész hozzásban megvilágítja a képet, s míg e világosság-sávtól alant s föntre eső alakok fokozatosan árnyékba dőlnek, addig minden fény végül Jézus alakján látezik központosulni: hogy bármennyire a vászon jobb széle felé esik alakja, mégis mindenki rögtön látja, hogy ő a jelenet szellemi központja.

A tömeg pedig az erkély előtt, a törvényház udva-rán, tombolva, ordítva, szitkozódva szinte egymás hátán csoportosul, úgy hogy a fölültes szemlélő első sorban csak a föltáru kép rendkívüli életteltességét, aránylat-gazdagságát, színopmáját élvezi, nem is gondolva arra, hogy abban, a mi ily természetesen helyezkedik, mennyi művészi beosztás és formálás rejlik.

Maga a tömeg minden látezőlagos kuszasága daczára a figyelmes szemlélő előtt két főcsoportra oszlik. Az első csoport az erkély előtt föl-kört formál s a leglátászóbb, legdühösebb vak szenvedély által elragadtott alakokat egyesíti. A második főcsoportot csöndesebb alakok képe-zik; ebben főalak Mária, az Isten anyja, Szent Jánosnal, kinek karjaiba ájul.

Az első főcsoport, mely az erkélyhez közelebb fél-kört formál, egy négyzögre és egy háromszögre bont-

rájött, hogy az exkluzivitás ártalmára van a klerusnak. Belátta, hogy személyes érintkezés révén a lanyha érzelműeket megerősíteni, az ellenséges indulatokat megtéríteni lehet. Ezért megnyitotta háza termeit az intelligencia előtt és mint ritka műveltségű és szeretetreméltó házigazda, nagy társaságot gyűjtött maga köré, mely aztán kiűn a társadalmi életben sem emancipálta magát a nála nyert jótékony befolyás alól. E sorok írójának számtalanszor emlegette a boldogult püspök, hogy a kath. főpapságnak azt a szellemi és anyagi tőkét, melylyel rendelkezik, bele kell vinnie a mindennapi életbe. Így nem következhet az be, hogy a klerusnak még a katolikusok közt is akad rosszakarója.

Holdházy János társadalmi téren nagy dolgokat művelt volna, ha valamely megyéspüspökség élére kerül vala. Pótolhatlan veszteség az egyházra nézve, hogy a halál megakadályozta ebben.

Városi tisztújítás.

Megtörtént a tisztújítás a városházán, s a törvényhatósági bizottság akarata szerint újabb hat éven át a régi tisztviselők fogják vezetni a város ügyeit.

Ez kétségkívül a bizalom jele. A városatyákkal együtt mi is elismeréssel vagyunk az egyes tisztviselők személyisége iránt, de kénytelenek vagyunk kifogást tenni a z o n s z e l l e m ellen, mely az egész testületet áthatja.

Ez a szellem a maradiság, az ódsóság szelleme.

Míg más városok vezető férfiai merész öntudatossággal hajtják a modern haladás szerkerét, próbó akadályokon zökkenés nélkül átröpülve, az alatt nálunk lassu czammogással baktat a város szekere.

Mintha a tetterő s a vállalkozás hiányoznék azokból a férfiakból, kik hivatalvolnának impulzust adni a város fejlődésének. Ezek telnek el, míg egy-egy elodázhatlan szükségletté vált eszme csak az előkészítés stádiumába eljuthat. A városház

falai közt nincs melegágy az ideák számára, sőt olykor szinte bántó az a közöny, mely a kívülről jövő tervezéseket fogadja.

Nem vagyunk sem pesszimisták, sem optimisták, s elismerjük, Székesfejérvár nem sorozható ama városok közé, melyek ipari vagy kereskedelmi gócpontot képezve a gyors fejlődés föltételeit önmagukon kívül a környék viszonyaiban is föllelik. Az ősa koronázó város csak magára és polgárságára támaszkodhat. Ez azonban nem zárja ki, hogy fejlesszük a várost, annak intézményeit s megfeleljünk a közszükségleteknek oly mértékben, mint azt a haladó kor megkívánja. Havranek polgármesternek igaza van, hogy felpanaszolja az állam centralizáló törekvéseit Bndapest előnyére és a vidéki városok kárára, de téved akkor, midőn polgármesteri programmal az ó v a t o s h a l a d á s t hangsúlyozza. Fabius Cunctatoroknak ma nincs helye a városok élén. Ha egy városnak az első tisztviselője Pató-Pálos indulatokkal van eltelve, s a kezdeményezésekkel szemben a fő-ték szerepét akarja játszani: akkor abban a városban sziszifuszi munka vár a kezdeményezőkre. A mi polgárságunk alapérzelmeiben elég konzervatív, s nyugodtak lehetünk, hogy a törvényhatósági bizottság irreális vagy fantasztikus tervekre noátás nélkül is alkalmazza a kerékkötőt. A tisztviselői karnak, s főként a polgármesternek inkább agilisnek és merésznek kell lenni, mint esigavérűnek és kontemplatív, természetűnek.

Öszintén megvallva, Havranek József polgármesteri programját mi szegényesnek találjuk. Lirikus hangu visszaemlékezések helyett inkább célpontok és utirányok kijelölését vártuk tőle. Akit polgártársai rokonszenve és bizalma negyedizben ültet a város első székébe, attól többet várunk, mint egy kezdő embertől. Annak joga van vezetni, s alkotó erejét a polgárok áldozatkészségén kipróbálni. Fájdalom, a székfoglaló beszéd nem nyujt reményt

arra, hogy Havranek József e próbát megejteni szándékoznék. És így, mindazon tisztelet dacára, melylyel személye iránt viseltetünk, a város fejlődése érdekében valónak kell mondanunk, hogy más gondolkodású és más temperamentumu férfit öhajjunk jövőre a város élén állani.

Csütörtökön délelőtt 10 órakor nyitotta meg Fiáth Miklós báró a közgyűlést, melyet a székesegyházban Veni sancte előzött meg. A díszmagyarba öltözött Havranek József polgármester a város pecsétjét és a pénztár kulcsát átadván a főispánnak, a tisztikarral együtt lemondott. Beszédében hivatkozott arra, hogy több oly alkotást mutatathatnak fel, melyek a város haladása mellett tanuszkodnak, s a polgárok méltányosságába vetett bizalommal kérte, hogy ne csak a fiatalabb erőket hívják munkálkodni, hanem a magasabb életkorúakat is.

Ezután megalakult a szavazatszedő bizottság Bierbauer János, Kovács Pál és Wéber Károly tagokból. Először a polgármesteri állás tölthetett be egyhangulag Havranek József által, kit a főispán örömmel üdvözölt, mint negyedizben megválasztott polgármestert.

Havranek József, letévén a hivatalos eszköz, s átvevén a pecsétet meg a kulcsot, a következő beszédet tartotta:

Méltóságos Főispán Ur!

Mélyen tisztelt törv.-hatósági Bizottság!

Hatodszor hangzik el ajkaimról e teremben az eskü, hogy hű leszek hazámhoz, királyomhoz és szülővárosomhoz, negyed izben tesztek itt mint egyhangulag választott polgármesterük fogadást, hogy hű öre akarok lenni e város becsületének, érdekeinek és hírnevének. Mint a testvér vármegye szolgálatából haza hívott ifju ma 24 éve léptem szülővárosom szolgálatába, hogy annak jólétére, fejlődésére érvényesítem minden tehetőségemet. A tette-vágyó ifju lelkesedéssel léptem én b i z a l m u k e g y h a n g u nyilvánulása alapján e helyre, hol most mint meglett férfi állok s ha nem látom is fiatal korom minden vágyát teljesülve, ha nem látom is szülővárosomat oly nagynak, hatalmasnak, mint azt iránta érzett

hatja föl a gyakorlott figyelő. A négyoszógnak csücsüpontjait egy térdeplő, egy meghajló, továbbá egy a szemlézőnek hátat fordító püpos alak és Magdolna, a megtért, foglalják el. A térdeplő és a meghajló alak, közel az erkélyhez, néma magyarázó a némán beszélő gúnyos hódolatnak, mintegy azt mondva: imhó! a zsidók királya, hisz fején a korona, csakhogy tövisékből fonva; rajta a gúnypalást, a gyűlöletesség vörvörös szinétől ríktó, kezében az uralkodás jelképe, a pálca, mely azonban csak nádpálca. Ezt a gúnyt tetőpontra a püpos fü emeli. Munkácsy itt valóban szellemes művészi ötlettel mutatja, hogy a szánandó nyomorék két kezét felfelé nyújtva mennyire magánkívül van, hogy egyszer már ő is valakit kicsúfolhat. Az Istenemberrel szemben ez a szerencsétlen torzalak: egyike azon megragadó contrastoknak, melyekkel Munkácsy az ő alap gondolatát oly fényesen megvilágítja. A fenséges képbe így vegyíti a mester humorának egy ragyogó vonását. A némán gúnyolva hódolókhöz pompás ellentétben és egyszeremind őszahangban csatlakozik a gyűlölködőknek hangos, hadonázó üvöltő csoportja.

Az első főcsoporton belül, az egész agyarkodó tömeggel ellentétet jelképezve, foglalt helyet Magdolna, ki megdöbbenéssel és csodálattal tekint föl Jézushoz. Egész lényén kifejezésre jut, hogy ő Jézusban az Istenet látja, ki az atyától küldetve emberi testet öltött, hogy földi szenvedéssel és vértanúi kínok árán váltsa meg az egész emberiséget. A mit a tömeg gúnynyal és gyűlölettel erősit meg, azt Magdolna az Istenember iránti imádatlall juttatja kifejezésre. Benne tükröződik a Jézus alakjából kinegázró végtelen, az egész emberiséget felölölő szeretet. Munkácsy eredeti felfogása érvényesül a Magdolna alakjának megfogalmazásában. A mester nem állította őt Mária mellé, hogy csak ennek érzelmeit visszatükrözze, hanem elválasztván őt az Isten anyjától

önálló jelentős szerepet juttatott neki. Ő jelképezi az egész műben az Istenember lényének oadadó lélekkel való imádó fölfogását; és így ő a központi alak szellemének főmagyarazója a festményben.

A második, az erkélytől távolabb eső főcsoportból is egy négyoszóg válik ki, melynek középpontja Mária Szt. Jánossal Merész kísértet az, melynek megoldására itt a mester vállalkozott. Az Istenanyja fájdalomát ugyanis nem azzal a művészi fogással fejezi ki, hogy elődné arcát a szemléző elől. Megmutatja nekünk az elaláló anya ábrázolást, és mily csodálatos érzés az, melyet rajta elárasztani tud! Nemcsak az anya fájdalma az, mely a magasztos alakon és arcon előmlik: az egész emberi nem bánata szól szívünkhöz e képről, s e hatást még csak fokozza a mélyeséges gyöngéd részvét, melylyel Szent János az ajuló és elhanyagló nőt karjában felfogja. És hogy az éles ellentét itt se hiányozzék, hát egy arcát előbe toló asszony nemtelen kárórrómmal vigyorog belé az Istenanyja képébe. A megható nagy részvét egy oldalról, a másiktól pedig a sováron tolakodó kíváncsi kárórróm a maga nemében egyetlen rdekes képpé egyesülnek: kicsinyben új oldalról megvilágítva az egész műalkotás alapeszméjét.

A négyoszóg többi szögletpontjait egy Jézusra meredő szemekkel tekintő, továbbá egy jobb kezét felemelő ordító alak s egy távozó vén asszony foglalják el. Ez az utóbbi egyike az érdekes alakoknak, mert a művészek sikerült benne egymással ellentétes érzelmeknek meglepő, eredeti kifejezést adni. Az asszony tovasiet, mint a ki megrémült, és mégis érezük, hogy voltaképp le van lánczolja, meg van igazva. Magával viszi: lelkében a megrendítő felelhetetlen képet, és himni fog abban, ki az egész emberiségért szenvedett vértanúságot. Rokon ez alkalal, és mégis vele sajátos ellentétet érzéskötő egy másik asszony két gyermekével. Ez valósággal le van szegve az előtte föltároló jelenettől és teljesen át van hatva

a lejátszódo isteni tragédiától. Egyik gyermeke karjában szunnyad: bájos költői képe a tudatalan ártatlanságnak, mely értetlen marad a legnagyobb szerű viltöréneti mozzanattól is. Ez a bárányka ugyancsak nem tud még semmit az emberi hiátatlanságról és aljasságról, a kigunyolt, megköpökdött, megkínozott Istenemberről. A másik nagyobbacska gyermek édesanyja kifejezésén észreveszi, hogy azzal valami rendkívüli történet és ruhájába kapaszkodva, anyjára felbámulva, kedves magyarázójává lesz a varázslatnak, mely az asszonyt fogva tartja.

Még csak egy igen jellemző alakot akarok kiemelni a nagyszabásu szerkezetből. A háttérben a karzat oszlopához támaszkodva áll egy öreg zsidó, némán maga elé tekintve és láthatólag gondolkodásba elmerülve. Szinte leolvashatjuk a jellemzetes bölcselő alakról, hogy mi ült ki arczára. Ott jelentkezik az elmélődő tekintetében a tudat, hogy a ki itt azitkozódó guny és megvetés tárgya, az emberi nem történetének legnagyobb korszakalkotója, egy új világ megteremtője a régi zsidóország romjain. Mintha az agg látá maga előtt felvonulni a messze jövendő s a régi világ intézményeinek romjából kikelni a szeretet vallásának, a kereszténységnek mindent fölemelő, megszentelő uralmát. Így szemlélteti a mester ez alakban, ki még nem keresztény, de már nem is zaidó, a régi és az új világ nagy szellemi valóságát, az Istenember vértanúságának diadalmi bajnalmát.

Es szemünk végül újból megnyugszik a költő művészi alkotás központi fenséges alapján, ki egymaga mindeneknél mélyebben megmagyarázza azt, a mit a körülötte háborgó érzelm- és indulatocézan minden tájtéző hullámmal ily érthetően és fönéségen megmagyarázni nem tud. Ecce Homo! Imhó! az Isten, ki ember alakjában megjelent, hogy az emberi nemet megváltsa.

A székfoglaló beszéd után folytatták a tisztújítást megválasztották egyhangulag:
Főjegyzővé: *Tóth István*,
közigazg. tanácsos: *Keresztes Ignác*ot,
gazd. tanácsos: *Tomsits Gyula*t,
főjegyzőszé: *Fittler Béla*t,
I. aljegyzővé: *Gebhard Bódogot*,
II. aljegyzővé: *dr. Keresztes Lajost*,
pénztárnokká: *Pribék Antal*t,
árvaszéki ülnökké: *Reé Istvánt* és *Kovács Eleket*,

közzgyammá: *Hellensteiner Imrét*.
Szavazás csak a pénzügyi tanácsosi állás betöltésénél volt. *Nemsits Gyula* azonban újból megválasztott, miután az ő 67 szavazata ellenében *dr. Csöppensky Mihály* csak 35 szavazatot kapott.

A régi tiszteletbeli tisztviselőket a főispán újból megerősítette állásukban, s *Töltényi Antalt* tanácsosnak nevezte ki.

A tisztikar ezután letette az esküt s nevében *Keresztes Ignác* mondott köszönetet a közgyűlésnek a bizalomért.

Megyei közgyűlés.

A vármegye törvényhatósági bizottsága folyó évi május hó 4-én d. e. 10 órákor rendes közgyűlést tart. A tárgysorozata a következő:

A központi választmányba megüresedett helynek választás útján leendő betöltése. A pénzügyminiszter felhívása az adóteljesítési bizottságba egy rendes és egy póttag választása iránt. A loávató bizottságba egy elnöki és három becsült állásnak választás útján leendő betöltése. A sár-szt-miklósi kerületben bizottsági tagválasztásra vonatkozó intézkedés. Alispáni jelentés a közigazgatás 1895. évi állapotáról. Árvaszéki elnök jelentése az árvaszéki működéséről. Tiszti főorvos jelentése a közegészségügy 1895. évi állapotáról. A vármegye alispánja jelenti, hogy a Pozsonyban felállítandó koronázó emlékszóber alapzatához a vármegye területéről egy 1/4 köbméter földet küldött. A vármegye alispánja a f. évi február 7-én megtartott pót bizottsági tagválasztások eredményét bemutatja; jelenti továbbá, hogy a vaáli és adonyi járárok füzol-gabirait az 1895. évi pénzesnapló számadására felmentette. A belügyminiszter tudatja, hogy a székesfejérvári adófelosztási bizottság elnökévé Madarás Lipót nyug. kir. táblai bírót, helyettes elnökévé pedig Vértessy József ügyvédet nevezte ki. A kereskedelemügyi miniszter tudatja, hogy ifj. gr. Zichy János n.-lángi birtokosnak és Rózsa Károlynak az engedélyezés alatt álló sz.-fejérvári-sárbogárdi helyiérdekű vasutvonalból Felső-Bárándtól Kálózsig esetleg folytatást Sz.-Balhásig vez. helyiérdekű gőzmozdonyú vasutvon. az előmunkálati engedélyt 1 évre megadta. Abauj-Torda várm. köz. az 1890. évi I. t.-cz. 69. §-ának módosítása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát pártolás végett megküldi. Győr vármegye közönsége az 1889. évi XXX. t.-cz. 10. §-ának módosítása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát pártolás végett megküldi. Torontál vármegye közönsége az 1890. évi I. t.-cz. 23. §-ának módosítása iránt a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz intézett feliratát pártolás végett megküldi. Vas vármegye közönsége a szegény-betegek részére kiszolgáltatót gyógyszerkek költségeire vonatkozólag kiadott belügyminiszteri körrendelet visszavonása iránt intézett feliratát pártolás végett megküldi. Sopron szab. kir. város közönsége a szólásszabadsággal való visszaélés meggátolása iránt az országgyűlés képviselőházához intézet feliratát pártolás végett megküldi. A váci m. kir. országos sikeknéma-nevelőintézet gyűjtés elrendelését kéri A tiszta-füred-vidéki ezredéves ünnep rendező-bizottsága a Tisza-Füreden felállítandó emlékszóborra gyűjtés elrendelését kéri. Szenczey Odón és érdektársai előterjesztése a sz.-fejérvári - sárbogárdi helyiérdekű vasutvonal építéseire vonatkozólag. A szikebkkörű árvaházi bizottsági előterjesztése az árvaház helyére vonatkozólag. Alispáni előterjesztés a fertőtlenítő gépek beszerzésére vonatkozólag. Bizottsági előterjesztés a martonvásári takarékpénztár azon kérelmére, hogy az árvapénzek

egy része ott helyeztessék el. Vaál község képviselő-testületének szervezeti szabályrendelete módosítására vonatkozó határozata. Aicsuth község kérvénye egy adás-vevési szerződés jóváhagyása iránt. Sár-Egres község határozata községének átalakítására vonatkozólag. Soóskut községnek a községi iroda és ovoida áthelyezésére vonatkozó határozata s az ellen Kálmán Károly plebános által közbevetett felelkezés. Herczegfalva községnek községi pótadók leírására vonatkozó határozata. Moór közs. a kisbirtó jutalmazására vonatkozó határozata. Eresi község képviselőtestületének az 1896. évi költségvetés tárgyában hozott határozata s az ellen Fehér Márkus és társai által közbevetett felelkezés B.-Sárkány községnek ilalméresi kötvényének eladására vonatkozó határozata. Moór községnek szénkéneg-raktár felállítására vonatkozó-határozata. Herczegfalva közs. a táncmulatságok tartása tárgyában alkotott szabályrendelete. Sár-Szt-Miklós község hivatalos helyiségek építésére vonatkozó határozata. Gyúró községnek a plebános rétyje mellett elvonuló árok kitisztítására vonatkozó határozata. Sár-Szt-Miklós község legelő-rendtartási szabályrendelete. Sárbogárd községnek segédjegyzői állás szervezésére vonatkozó határozata. K.-Nyék községnek községi póttadó leírására vonatkozó határozata. Pátka község képviselőtestületének község-ház építésére vonatkozó határozata. Moór községnek a gyámpénztári ügyész tiszteletdíjának megállapítására vonatkozó határozata. Ivánca község kérvénye 170 frt kölcsön felvételének engedélyezése iránt. Martonvásár, Szt-Ágotha és Csabdi községek 1896. évi költségvetése.

Táviratok.

Képviselőház.

Budapest, ápril 18. (Saját tud. táv.)

A képviselőház általános részvétienéséggel mellett folytatta a pénzügyi tárca költségvetésének részletes tárgyalását. A jobb oldalon egészen üres padsorok, de az ellenlékén is megcsappant az érdeklődés.

Ugron Gábor volt az egyedüli, ki ma is fáradhatatlanul forgatta a harci dárdat, egyedül egész ellenzékét képviselvén.

* Felsőalásai Lukács László minisztert két ízben válaszólasra bírták.

A Vátabor, Sima Ferenc, Olay Lajos, Papp Elek, Meskó László. Ülés végén interpellációk voltak.

Az antisemiták győzelme.

Bécs, ápril 18. (Saját tud. táv.)

A községtanács ma ejtette meg óriási érdeklődés mellett a polgármester választást. Dr. Lueger 138 szavazatot közül 96-ot kapott, s így újból megválasztott Bécs főpolgármesterének. A liberális dr. Grünle mindössze 42 szavazatot esett. Az eredményt a városház előtt egybegyűlt néptömeg viharos lelkesedéssel fogadta. Dr. Friebeisz kormánybiztos ama kérdésére, hogy dr. Lueger elfogadj-e a megválasztást, ez utóbbi hosszabb beszédben felelt. Hivatkozott arra, hogy most már ne gyedszer választották meg, s köszönetét fejezte ki Bécs város keresztény lakosságának. A választást elfogadja, nem nagy-ravagásból, hanem kötelességérzetből. A polgármesteri állás politikai és társadalmi, valamint közgazdasági feladatok megoldásának terhével jár, melyek elől nem akar kitérni. Tévés az a felfogás, hogy az ő megválasztása párbaj közte és Badeni gróf miniszterelnök közt. Ugy ő mint barátai a jog és a méltányosság ut-

ján fognak haladni, s iparkodnak a más pártbeliek támogatását is megnyerni. Lueger beszéde nagy tetszést aratott. A választásról fölvetett jegyzőkönyvet a kormánybiztos beterjeszti a helytartó-tanácsához.

Lepsényi mint képviselőjelölt.

Szeged, ápril 18. (Saját tud. táv.) A „Magyar Néplap” szerkesztőjét, Lepsényi Miklós terencezrendi barátot, ki az idén szabadult ki az államfogházból, hová a kormány állítólagos felségssértés miatt záratta, a helybeli néppárt fölépítette a II-ik kerületben Babó Emil helyébe képviselőjelöltnek. Lepsényi ma megérkezett és lelkes fogadtatásban részesült. Programbeszédjét holnap tartja meg. A kormány-párt konsternálva van, Lepsényi megválasztása bizonyos. A nép lelkesül érte.

Városi és vidéki hírek.

— A főpát gondoskodása. Fehér Ipoly főpátról általánosan elterjedt vélemény, hogy szíven horjja rendtársai ügyeit s keresi az alkalmat, hogy prelátusi hivatását minél hathatósabb szeretettel gyakorolja. Most legújabbban azzal kedveskedik rendtársainak, hogy a millenium ideje alatt a bencészeknek a székesfővárosban család- és hivatásukhoz-mért otthonuk legyen; ezért egy Kossuth-utcai ház 9 szobás lakását bérelte ki, azt berendezte, úgy, hogy a bencés tanároknak a millenium alatt nem kell lakásról gondoskodniuk.

— Tanítóválasztás. Lovasberényben Krizsán János esperes-plebános, kerületi tanfelügyelő elnökele alatt e hó 16-án ejtették meg a kántortanítói választást igen példás rendben. A megjelent nyolcz pályázó közül a bizalom egyhangulag Pap János kakucsi (Pestm.) kántortanító felé fordult.

— A székesfejérvári iparos ifjuság önképző-köre hivatásához méltóan működésével mindinkább tért foglal el. Alig mulik el hét hogy életrevalóságának tanujelét ne adná. A márczius 15-ike megünnepése után majd szindarab előadásával, majd pedig kedélyes est rendezésével mulattatta a közönséget. Esténként a körben élénkség uralkodik; dalárdája a városunkban tartandó ezredéves ünnepélyre készül. Állandó szinpadján a jövő hó első felében szinre kerül Almási Tihámér: „Az érdem kereszt” című 1 felvonásos dramoletje, s egy fővárosi írótól: „Jakab ur családja” című egyenes megírt egy felvonásos bohózat, mely itt lesz először előadva. Továbbá a kör jövő hó második felében tekeverseny s tombola-játékkal egybekötött táncmulatságot rendez, melyre az előkészület megtörtént.

— Névváltoztatás. Zsidókovits Ferenc budapesti születésű diósi lakos nevét a belügyminiszter engedelmével Zadányira változtatta.

— Segélyszőlőkarokra. A belügyminiszter Rácz Sándor szőlőborászati felügyelőhöz leiratot intézett, melyben tudatja, hogy a vaáli és tabajdi amerikai közélszű községi szőlőtelepeknek egyenkint 100-100 frot adományozott a karó szükségletek fedezésére. A kiutalványozott összeg a vaáli kir. adóhivatalnál vehető fel.

— Kath. dalkör. Sárbogárdon kath. dalkör alakult, melynek alapszabályai most vannak a belügyminiszterhez jóváhagyás végett felterjesztve.

— Pályázati hirdetés. A honvédelmi miniszter pályázatot hirdet a cs. és kir. hadapród iskolába való felvételre az 1896/97 évre. A ki bővebb információkat akar szerezni a felvétel módokról, forduljon a rendőrséghez.

— Szökni akart. Egy hegykerülő ma reggel elfogott egy uhlánus katonát, ki egy batyuban prófuntot és ruhákat vitt magával. A hegykerülő bekísérte a városházára, hol bevallotta, hogy a katonaságtól megakart szökni. A szökevényét átadták ezredének.

— **Halálozások.** Brühle József olasz (Baranya megye) plebános e hó 4-én elhunyt. A boldogult volt szerzője a híres „Recensio”-nak, mely a pécségi házmegyeyi plébániák történetét valamint papságának életrajzát tartalmazza a mohácsi vészig visszamenőleg.

— **Esküvők.** Gyurikovich Géza örsi tanító e hó 14-én (az előzőleg Kálozon végbement polgári kötés után) a nagyhorosóki urod. kápolnában vezette oltárhoz özv. Csöngedy Ferencné leányát, Mariskát. Násznapok voltak, a vőlegény részéről Seidel Kálmán örsi, a menyasszony részéről Rátka y József nőhorosóki gazdatisztek. Eskettető pap a menyasszony testvérbátyja Csöngedy Gyula dunaadonyi káplán volt, ki szép alkalmi beszédet tartott a fiatal párhoz a házások kötelemeiről. Az esküvőt Csöngedy István nőhorosóki tanító lakásán fényes lakoma követte, mely csak a hajnali órákban ért véget.

— **A csárdia titka.** Abán, mint levelezőnk írja, rémséges hírekkel van tele a levegő. Beszélnek így is amugy is; abban azonban meggyeznek, hogy csakugyan rablógylókosság esete rosz fenn. A csendőrök elfogtak egy közöztött rossz életű nőt, ki legnagyobb bámulatra vallomását a következőkkel teltette meg. A múlt évben a bertalani vásárra Sz. Fejérvára utazott egy szatadkai lókereskedő, ki a késői órákban betért gazdájához Dienes Jánoshoz, aki az Abához tartozó csali csárdában volt korcsmáros. Itt is bált. Éjjel a gazda megölte, kirabolta, aztán a csali melletti kertben elásta. Eddig a vallomás. A csali körül az ásatások megkezdődtek, de eddig még hullára nem akadtak. Dienes ki azóta S. Keresztúron korcsmárt vett s a ki azelőtt szegény ember volt, s most gazdag ember hírében áll, elfogták.

— **A jósítvekhez** fordul egy fejevári származású, ez idő szerint Győrött tartózkodó mellbetegségben szenvedő r. kath. nyomdai kerékható-munkás, kinek egy féllábu összesen kívül még két kiakora testvére és szegény beteges anyja van. Szigorú házigazdái, mert egy negyed évi lakbérrel hátralekban van, kiette övéivel az utczára, s most mindannyian cheznek és nyomorognak. Jármi csekély adományt is elfogad erre a címre: R e z s á k Imre, Győr, Ujváros Kossuth-utca 126. szám.

— **Körözött megyénkbeli.** A budapesti törvényszék lopás büntetével vádolt ismeretlen tartózkodású B o n é Ferencz Bodmér (Fejérm.) születésű napszámos országos körözését elrendeli.

— **Felhívás a magyar tanítókhoz.** A „Magyar tanítók kaszinója” felhívást küld a népiszkolai tanítókhöz, hogy szólítsák fel a tanulókat a kaszinó által készített milleniumi emlékek, vételére. Ezeket az érmetek a népiszkolai tanulókat az ezredév alkalmából rendezendő ünnepeken viselnék és továbbra is megőrizhetnék emlékül. Az érmet, amely a pályázaton első jutalmat nyert, bemutatták a miniszternek, tudatván, hogy a készítőzég az érmet 10 krért adja, melyből 2 kr a „Magyar tanítók Kaszinójának” ajánlott fel, saját házuk felépítésére szánt tőkájük gyarapítására. A miniszter teljesítette kérésüket és a tanfelügyelőségeket is utasította az érem ajánlására.

Irodalom és Művészet.

Magyar zsidók a milleniumon. Tulajdonképp nem ebben a rovatban, hanem a hirdetések vagy a börzei hírek közt kellene megemlékeznünk arról a vállalatról, melyet Zichy Herman és Derestye Gyula a fenti címmel elkereszteltek „Irodalmi vállalatnak.” A hozzájuk beküldött előfizetési hirdetés ama meggyőződést kelti bennünk, hogy a könyvnek nincs más célja, mint egy csomó izraelita vallású, hiu embert irodalmi titulussal megpumpolni, s pár ezer zsidó prenumeránsot fogni a fajú összetartás révén. Ehez nincs köze az irodalomnak, sőt a sajtónak se, föltéve, ha a kiadó és szerkesztő urak nem mennek el a revolverzés határáig s a könyvet tényleg megjelentetik. Ellenben tiltakoznunk kell ama hang ellen, mely az előfizetési felhívás bevezető részében megszólal. Szemére vetik itt a magyar társadalomnak, hogy a zsidóságnak az emberi

jogokat „egy a kor szellemét meghazudtoló, előítéletekkel telített kisebbség csak kegyképp hajlandó megadni.” — Nem vitatkozunk a szerkesztőkkel, csak annyit konstatálunk, hogy a zsidóság Magyarországon nemcsak az összes polgári jogokat élvezi, hanem még előjogokat is a kereszténység fölött, s hogy jogaival számos esetben rutul visszaél. Ha az ellenzenv nem vész ki irántuk, ezt az éjta jóbarátainak is köszönhetik.

A „Zöld Magyarországi” zongora zenemű folyóiratnak apr. 15-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Közi Allaga Géza „Csendes az est, nyugszik a szép Balaton” magyar dalát. Spindler Fer. Ábránd Wagner Richard „Tannhäuser” dalművének Wolfram dala felett. Brahm J. „A hárs susogása” című kedvelt műdalmát, — magyar szöveggel. — A folyóirat előfizetési ára 6 füzetre egy negyedévben 1 frt. Előfizetheti a kiadóhivatalban: B u d a p e s t, Csengery-utca 62./a. szám. Mutatványszámokat bárki ingyen kaphat.

Harminez idegen szó megmagyarosítása. Harminez idegen szót akar a Falgyi Menyhért szerkesztésében megjelenő „J e l e n k o r” című folyóirat megmagyarosítani. Minden szóra egy aranyat tűzött ki pályadíj gyanánt. Ez idegen szavak a következők: Szuptilis, banális, pikáns, markáns, illuzórius, ciznikus, naiv, fantasztikus, obszkurus, blazirt, brüszk, imponáni, demagog, jargon, bürokrata, reklám, dilemma, sport, szalon, kuplé, paradoks, bizarr, groteszk burleszk, trivialis, vero, konvencionális, apokrif, lojalis, verzió. Egyes szóra külön is pályázhatni. A jelzés levéllel ell'ott küldemények április 25-ig a „Jelenkor” szerkesztőségéhez, József-körút 43. szám küldendők.

A Kort című szaklap 16-iki száma megjelent bő és változatos tartalommal. Két igen szép színes máemléket hoz, azokivül 5 fa-metszetti ábrát. Előfizetési ára a díszes színyomatu borítékban megjelenő lapnak egész évre 4 frt, félvéve 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, Andrassy-út 23. szám alatt van.

A „Jó Pásztor” XIV-ik évfolyamának májusi füzeté igen bő és változatos tartalommal jelent meg. Pártolásra ajánljuk e folyóiratot, a mely beszédeknek tartalmassága által a pap-ság hitazonoki igényeit kielégíti. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető Pozsony, ferenczik.

Magyar millenium. E cizmen nemzeti szolgálatra hivatott díszes könyvet bocsátott ki az ezredéves kiállítás igazgatósága. A könyv tartalmát Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Rákosi Jenő, Rákosi Viktor, Horváth Gyula, Gelléri Mór és többen jeleseink közül írták, majd minden lapját szép illusztráció díszíti, köztük számos színes képen. A könyvet majd minden európai nyelvre á'fordították és e példányokat ingyen küldik szét a világ minden tájára. A magyar kiadás ára példányonként 1 frt.

Budapest tájékoztató kézikönyve cím alatt a Franklin-társulat kiadásában Janszky Adolf szerkesztése mellett az ezredéves kiállítás alkalmából egy ssákesztővárosi kalauz és emlékkönyv jelent meg, a székesfőváros nevezetességeit ábrázoló 40-nél több képpel, Budapest térképével és a kiállítás tervrajzával. Eme tetszetős, csinos kiállítású könyv bármely szalon díszére valik és tájékoztató dus tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetlen zsebkönyvül szolgál. Ára köve 60 kr.

Közgazdaság.

*** Vasuti kedvezmények a milleniumra.** I. Általános kedvezmények: A magyar királyi államvasutakon, nemkülönben az összes hazai vasutakon kedvezményes menetelti jegyek adatnak ki (a déli vasuton 50%-kal mérsékelt áron), amelyek 14 napra érvényesek (a déli vasuton 250 kilométeren felül levő távolságokra 30 napig). A jegyek csak személyvonatokra érvényesek; gyorsvonatokon csakis a rendes díjzabászerű ráfizetés mellett. 4-10 éves két gyermek egy menettérti jeggyel utazhatik. 2. Egyéb kedvezmények: a) Kongresszuszusok, összejövetelek és diszközgyűlések tagjai vörös színű igazolványok alapján Budapestre és vissza a személyvonatok első és második kocsiosztályában a közvetlenül alsóbb osztályu egész jeggyel, a harmadik osztályon másod-

osztályu féljeggyel utazhatnak. b) Ugyanezt a kedvezményt élvezik: a vidéki kiállítók, a kiállítás kerületi és helyi bizottságainak tagjai, a vidéken lakó jury-tagok, a 400 frtnál nagyobb fizetésű tanítók és tanfőriak, kiknek a kiállítás igazgatósága esetéről-esetere kékezsinü igazolványokat ad. c) Testületek, iparoskörök tagjai, ha legalább 20-an utaznak együtt, személy- és omnibus-vonatokon a második osztályban III. osztályu egész jeggyel, a III. osztályon féljeggyel utazhatnak. d) Nyilvános jellegű hazai tanintézet tanu.ói és tanárai, ha legalább tizen utaznak együtt, ugyanezt a kedvezményt élvezik. e) Földmives és munkáscsapatok, ha legalább 30-an utaznak együtt, a kiállítás igazgatóságának 14 napig érvényes jegyfizeteti alapján a harmadik osztályon félaru jeggyel utaznak. Mindeme kedvezményekből a szomszédos forgalom ki van zárva. 4-10 éves két gyermek egy jeggyel utazhatik; egyes gyermekek külön kedvezményben nem részesülnek. 3. Külön vonatok. Külön vonatokon a felsorolt kedvezmények járnak, mindenkor azonban a díjzabászerű kilométerenként való 2 frt 40 kr. legsekélyebb illeték biztosítása mellett. A különvonat legalább 3 nppal előre bejelentendő a kiinduló állomás főnökénél.

* **Uj vasuti jegyek.** Megjelentek az uj vasuti jegyek a forgalomban, melyekkel az állam — közönséges nyelven szólva — új üzletet csinál. Alakjuk olyan mint a régieké, csak hogy oldalt nyitott és a nyilvános összehajtogatott vékony papiros van betéve. A papiros mindkét oldalán apró betűkkel nyomott hirdetések vannak k. b. 20. A hirdetések a legkülönbfélék hírlap, lakás, üzlet stb. hirdetése, melyeket a hirdető bizonvára jól fizetnek. A kalauzok, — talán reendetül van kiadva, vagy az újság ingere miatt, — minden állomáson elkérik a jegyeket, kihúzzák belőle a hirdető papirost és átadják az utasnak, hogy olvassa el. Nem is lukasztják ki a hirdetéseket. Az uj jegyek még nincsenek minden vonalon forgalomban.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Gődre, (Baranyamegye) Ugy a felfügés, mint a kidolgozás kívánatossá teszük, hogy a közönség menell gyakrabban találkozzék cizkivel. A legnagyobb örömmel üdvözöljük munkatársaink sorában.

V. Ferencz urak. Az említett két tárcza valószínűleg alkallódott; a félretett kéziratok közt csak egy versfordítás van öntől „Vizió” címmel, melyet legközelebbi mellékletünk egyikén közlünk.

Hirdetmény.

A székesfejérvári tek. kir. törvényszék mint kereskedelmi bíróság 1896. évi márczius 23-án tartott ülésében a Szabadbaththyány kölc. népsegélyző egylet mint szövetkezetnek alapszabályait és czégét a kereskedelmi társas-czégék jegyzékébe bejegyezte; mit a részvénytársaság igazgatósága amaz észrevétellel tesz közhírré, hogy működését f. é. april hóban megkezdette.

A részvénytársaság székhelye: Szabadbaththyán, Fejérmegye. A vállalat tárgya: rendszeresített kötelező heti befizetések és azok gyümölcsöző elhelyezése által a kisebb tőkék gyűjtését s ekként a takarékoságot előmozdítani, egyszersmind pedig az egyleti tagok hitelszükségletein kölcsönök utján segíteni.

Az egylet 6-6 évig tartó évtársulatokból alakul, mely időtartama lefolyta után mindegyik feloszlik és végleg leszámol.

Az egylet üzleti tőkét képezik: a) az egyleti tagok által kötelezett heti 10 kros betétek; b) az ekként származó pénztári készletek gyümölcsöző elhelyezése után betolyt kamatok, díjak s egyéb illetékek.

Szabadbaththyán, 1896. ápril 12-én.

A szabadbaththyány kölcsonös népsegélyző egylet mint szövetkezet igazgatósága.

FROMME'S
Pfarrort- und Orts-Lexikon
 von ÖSTERREICH-UNGARN
 Bosnien und Herzegowina
 enthaltend sämtliche Pfarrorte, Cultusgemeinden, Land- und Gerichtsbezirke,
 geistl. Behörden, Post, Telegraph, Eisenbahn, Dampfstraßen- und Gutschiffahrt,
 die Besizer von Alleen, Bachschiffahrt, sowie vom Verleger Carl Fromme in Wien.
 Preis brochirt fl. 6.40.

BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott hitelesen igazolja, miszerint J. B. Purger cégtől Grödenből (Tiro) rendel: négy szobor, u. m. Mária szeplőtlen fogantatásának, Jézus és Mária sz. sziveinek, végre a loudesi Szent Anya szobrai oly kifejezéssel teljesebb, oly művészi kiállításuk, hogy városunkban méltán keltenek fölfigyelést; miért is nevezeti őket bárkinek, főképen pedig a főtisztelendő Papságnak tisztá lelkiismerettel ajánlani kedves kötelességemnek tartom.

Szigetvári plebánia egyház pécsettje.

Fülöp István,
 pléb. helyettes.

Nyilatkozat.

A rosenyői egyházmegyéhez tartozó Nagy-Daróc hitközség hívei a hírneves J. B. Purger cégtől Grödenből (Tiro) közadakozás útján egy „Jézus sz. Szive“-szobrot hoztattak.

A művészi kivitel, a tagok arányossága, a színezés gazdagsága és gyengéd finomsága, az arától keltő magasztossága; ezek azon tulajdonságok, melyek által a mű valóban csodálatra ragadja a szemlélőt.

A legfőbb meggyőződéssel merem tehát nevezni őket bárkinek, különösen a főtisztelendő Papságnak ajánlani.

Nagy-Daróc, 1894. június 10.

Gallus Péter,
 káplán.

Birtok vétel!

Kerestetik Fejérmegyében egy birtok szép kastélyal, parkkal ect. közel a vasuti állomáshoz, árai lehet 150—200.000 frt.

Direkt ajánlatokat X. Z. alatt ezen laphoz küldendők. 3-1

FEHÉR A. ADOLF

bőr és cipő-felsőrészek gyári raktára nagyban és kiskisnylen

BUDAPEST,
 VIII., Kerepest-ut 49.
 Nagy raktár: mindennemű:

bőrök,
 czipész-kellékek
 és saját készítményű
 cipő-felsőrészekből

Nagy képes árjegyzésem most jelent meg, melyet kívántra bérmentve küldök, egyszerűsággal mindazon, a kiállítás alkalmával feljövő cipész-és cizmadiamester uraknak ajánlom bóraktáromat megtekintésre.

Megrendelések postán és vasuton csakis utánvétel mellett azonnal eszközöltetnek. 10-3

MIHÁLYI JÓZSEF

KÁRPITOS ÉS DISZITÓ

NÁDOR-UTCZA, GEBHARDH-HÁZ.

Van szerencsém a nagy. érd. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, miszerint ez évre már a legújabb divatu butorok, igen olcsó kivitelben; valamint a falkárpitok dus választékban megérkeztek. Melyekből tetszés szerint, jutányos árban készítek, szállodák, lakosztályok, fürdő-telepek és nyaralókba divatos és tartós kárpitosbutorokat, továbbá teljes berendezést, kárpitozást (tapetázást) elvállalok.

Készítek továbbá: szalon, háló, és ebédlő párnázott butorokat, ruganyos és lószőr matraczokat, melyekhez a legkitűnőbb anyagot szolgáltatatom, ugy munkám izléssel való kiállításáért, valamint tartósságáért mindenkor kezeskedem. — A nagy érd. közönség, valamint b. Uraságod eddigi szives pártfogását továbbra is kérve,

maradtam kiváló tisztelettel

Mihályi József.

18-8

Templomi szövetség gyára.

Kitűntetve 1871. * Kitűntetve 1881.

DEILER JÓZSEF

templomi szerek gyára és templomi ruhák készítése

Bécs, VII., Zieglergasse 27.

Képviselő: BRÜCKNER FERENCZ.

Megrendelésre készítek minden templomi ruhát, ugymint: **casulát, vecsernye-köpenyt, dalmatikát, velumokat, stóliákat, menyezeteket, zászlókat** stb., valamint egész ornatust a legkorrektebb kivitelben. 52-49

Templomi szükségletek.

FERENCZ-
 (sósorszesz) **pálinka**

Vértés gyógyszerész-féle

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható:

Gyógytárakban, drogueriákban, és fűszerkereskedésekben.

Továbbá ajánlatnak a „Sas gyógytár“ világhírű gyógyszerei u. m.: Dr. Henffel-féle gyomor eszenczia, Dr. Henffel-féle vertisztító labdacok, Bánati növény-nedv, Herkulesfürdői közsévközműszesz, Injectio és capsules végétales stb.

Raktár: Székesfehérvárott: Imrich Viktor gyógytára; valamint: Vértés Lajos, sasgyógytára, Lugoson 454.sz. 25-8

VÉDJEGY.

Dr. Huszár Adolf

FOGORVOS.

Székesfehérvártól, iskola-utca saját háza.

Foghuzás, plombálás és műfogak a legújabb vivmányok alapján.

RENDEL 8-6

Állandóan Székesfehérvártól.

-23

Ifj. FÜSTÉR IMRE

asztalos- és kárpitos butorraktára

Székesfehérvár, iskola-utca 10.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe ajánlom újonnan berendezett dus választékú

● ● **kárpitos és asztalos butorraktáramat,** ● ● ● ●

hol minden e szakmába vágó munkák nagy választékban kaphatók a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, u. m.: háló, ebédlő, szalon, iroda és előszoba berendezések. Széjjel nyitható fotel, mely éjjel ágynak alkalmazható, magas dívánok, ottománok, tükrök, képek és más itt fel nem sorolt asztalos- és kárpitosmunkák.

Különösen ajánlom figyelembe venni, hogy a megrendelt butorarakokat vagy átalakítások kézimunkák módjára, régi butorok a saját műhelyemben és felügyeletem alatt készülnek; miért is minden nálam rendelt butorokért, illetve munkákért kezességet vállalom.

Rajzokkal, mintákkal és költségvetésekkel ziviesen szolgálok. Vidéki megrendeléseknél a címre különösen vigyázni kérem.

52 - 43

Tisztelettel:

Ifj. FÜSTÉR IMRE.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Szt.-István-tér 1-ső sz.), jutányos áron.

* Utolsó főhuzás. *

Magyar osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-ai 23-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600 000	= 600 000
1 „	400 000	= 400 000
1 „	300 000	= 300 000
1 „	200 000	= 200 000
1 „	100 000	= 100 000
2 „	40 000	= 80 000
2 „	20 000	= 40 000
5 „	10 000	= 50 000
10 „	8 000	= 80 000
34 „	6 000	= 204 000
100 „	2 000	= 200 000
200 „	1 000	= 200 000
2 650 „	200	= 530 000
22 000 „	150	= 3 300 000
25 007 nyeremények és 1 jutalom		= 6 284 000

Ezen 57 nyeremény közül az utóbbi a kihuzott kapja a 600 000 korona jutalmát.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áraikon kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az országnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny cím: **Lottoheintze Budapest.**

II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$ sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.— forint

legkésőbbben május 2-ig eszkozlendő. 7-4

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltok.